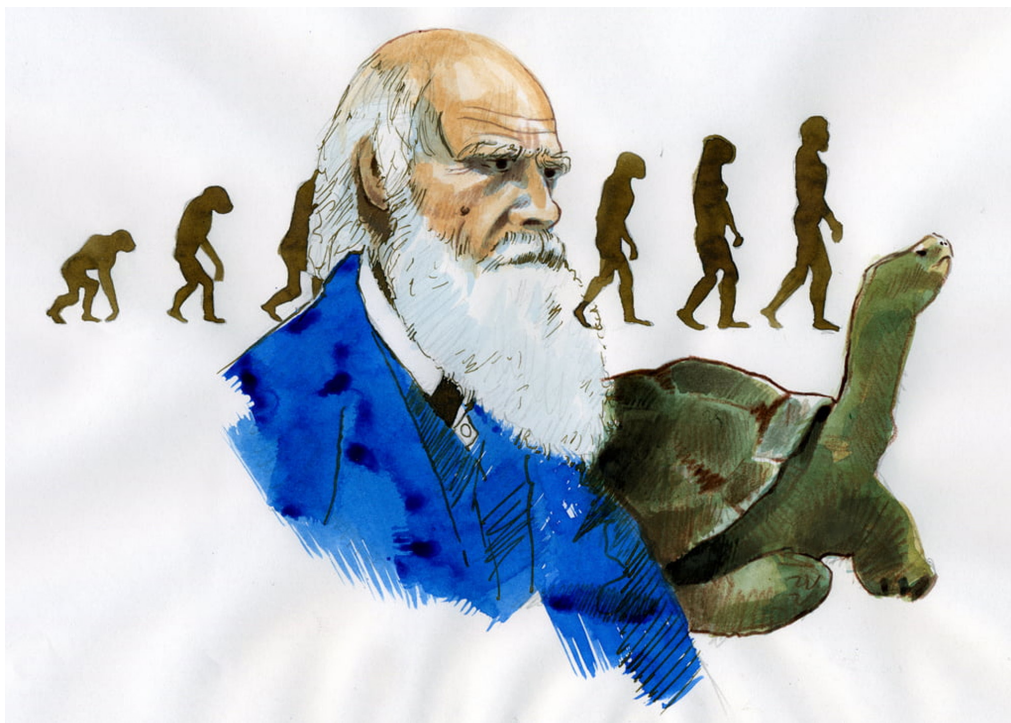

Charles Darwin

Rozmanitosť života na Zemi ľudia pod vplyvom náboženstva dlho chápali ako presvedčivý dôkaz existencie stvoriteľa. Tvrdilo sa, že taký dokonalý systém, v ktorom každá časť plní svoj účel, sa mohol objaviť iba na základe vopred stanoveného plánu. V 19. storočí sa stala obrovským triumfom vedy Darwinova teória evolúcie na základe prirodzeného výberu, ktorá tento argument spochybnila ako nepravdivý.

Charles Darwin sa narodil 12. februára 1809 v anglickom Shrewsbury, Shropshire, v rodinnom sídle Mount House. Bol piatym zo šiestich detí Roberta a Susannah Darwinovcov a vnukom Erazma Darwina z otcovej a Josiaha Wegwooda z

matkinej strany. Obidve rodiny patrili medzi prominentov, ktorí sponzorovali Unitariánsku cirkev.

Matka mu zomrela, keď mal iba osem rokov. O rok neskôr nastúpil do školy v Shrewsbury. Po jej dokončení odišiel v roku 1825 na Univerzitu v Edinburghu študovať medicínu. Znechutenie z hodín anatómie a odpor k brutalite chirurgie ho viedli k zanedbávaniu medicínskych štúdií.

Darwinov otec, nešťastný, že jeho mladší syn nemá záujem o lekárske povolanie, ho v roku 1827 prihlásil na Christ's College v Cambridgei na Artium Baccalaureus, bakalárske štúdium, aby sa stal kresťanským duchovným. V časoch, kedy

život anglikánskeho kňaza poskytoval pohodlný príjem to bol rozumný krok. Mnohí anglickí prírodovedci boli duchovnými a objavovanie zázračných Božích stvorení považovali za svoju povinnosť.

V Cambridgei Darwin uprednostňoval jazdectvo a streľbu pred štúdiom a spolu so svojim bratancom Williamom Darwinom Foxom sa ponorili do – v tom čase módného – (súťažného) zbierania chrobákov. Fox ho predstavil reverendovi Johnovi Stevensovi Henslowovi, profesovi botaniky, ktorý mu radil pri ich zbieraní. Charles sa zapísal na Henslowov kurz prírodnej histórie, ktorý navštevovalo 78 ľudí vrátane reverenda Williama Whewella, a Charles sa stal obľúbeným žiakom, známym ako „ten, čo kráča s Henslowom“. Keď sa priblížil čas skúšok, Charles sa sústredil na štúdium a obzvlášť ho nadchli texty od Williama Paleyho, ktoré obsahovali argument Božského zámeru v prírode. U Henslowa absolvoval doučovanie v matematike a teológii, v ktorej na skúškach v januári 1831 vynikal. Zvládol aj klasické predmety – matematiku a fyziku – a celkovo skončil ako desiaty zo 178 absolventov.

Hoci získal titul, požiadavky na ubytovanie ho nútili zostať v Cambridgei a podľa Henslowovho príkladu sa neponáhľal vstúpiť do svätého rádu. Inšpirovaný Osobným rozprávaním Alexandra von Humboldta chcel študovať prírodnú históriu v tróPOCH a po promócii plánoval navštíviť so spolužiakmi Madeiru. Henslow, ktorý si uvedomoval význam vedomostí o geológii, predstavil Darwina geológovi reverendovi Adamovi Sedgwickovi a Darwin začal navštevovať jeho kurz. Počas leta so Sedgwickom pracoval na mapovaní Walesu.

Po návrate domov dostal list od Henslowa, ktorý ho odporučil na miesto sprievodcu

Roberta FitzRoya, kapitána HMS Beagle. FitzRoy odchádzal v decembri na dvojročnú expedíciu s cieľom zmapovať pobrežie Južnej Ameriky, čo bola pre Darwina ako naturalistu veľká príležitosť. Expedícia sa nakoniec predĺžila na päť rokov.

Darwinova práca počas expedície na lodi Beagle mu umožnila študovať v prvom rade geológiu, fosílie a množstvo živých organizmov, ako aj stretávať sa s domorodými obyvateľmi. Metodicky zbieral veľké množstvo exemplárov, z ktorých mnohé veda dovtedy nepoznala. Zabezpečilo mu to reputáciu naturalistu a postavenie jedného z predchodcov ekológie. Detailné poznámky, ktoré získal počas plavby, tvorili základ jeho neskoršej práce a poskytovali aj sociálny, politický a antropologický pohľad na oblasti, ktoré navštívil.

V roku 1859 vydal knihu O pôvode druhov, v ktorej vysvetlil mechanizmus evolúcie. Táto myšlienka vyľakala viktoriánsku spoločnosť a Darwin šokoval cirkevnými tvrdeniami, že rozmanitosť života by sa dala vysvetliť ako dielo náhody.

Darwin bol humanista, preto ho mimoriadne znepokojovali a rozhorčovali hrôzy otroctva, ktorého očitým svedkom bol aj počas expedície, napríklad v Brazílii.

Pod vplyvom viacerých okolností – jeho vlastný výskum, smrť otca a milovanej 9-ročnej dcéry, ktoré ním hlboko otriasli, a problémy s dôveryhodnosťou Biblie a náukou o pekle, ako ho prezentuje kresťanstvo – ku koncu života opustil kresťanstvo a označil sa za agnostika.

Darwin zomrel v Downe, v grófstve Kent, 19. apríla 1882. Na žiadosť Darwinových kolegov prezident Kráľovskej spoločnosti William Spottiswoode zariadil pre Darwina štátny pohreb. Pochovaný je vo Westminsterskom opátstve neďaleko hrobu Isaaca Newtona.

